ОРГАНІЗАЦІЯ ГРУПОВОЇ РОБОТИ ТА РОЛЬ ЛІДЕРА В НАВЧАЛЬНІЙ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ

Лазер Тарас,
кандидат філологічних наук, доцент
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Мезі Ілдіко
старший викладач
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Козько Галина
старший викладач
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

У сучасній вищій освіті групова робота розглядається як одна з ефективних форм організації навчального процесу, що сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку комунікативних умінь та формуванню навичок співпраці. Залучення студентів до спільного виконання навчальних завдань дозволяє моделювати реальні ситуації професійної взаємодії, у межах яких важливого значення набувають розподіл ролей, відповідальність за спільний результат і координація діяльності учасників.

Разом із тим ефективність групової роботи значною мірою залежить від ступеня її організованості та наявності внутрішньої структури. За відсутності чітко визначених ролей і механізмів управління групова діяльність може втрачати навчальну спрямованість, перетворюючись на формальне співіснування окремих індивідуальних зусиль. У цьому контексті особливої ваги набуває роль лідера як чинника, що забезпечує узгодженість дій, підтримує навчальну мотивацію та сприяє досягненню спільної мети.

Метою цього дослідження є аналіз принципів організації групової роботи у вищій школі та окреслення функцій лідера в навчальній взаємодії студентів.

Групова робота в освітньому процесі ґрунтується на ідеї кооперативного навчання, відповідно до якої знання формуються в процесі взаємодії між учасниками навчальної діяльності. Такий підхід передбачає позитивну взаємозалежність студентів, індивідуальну відповідальність кожного учасника та спільну рефлексію результатів роботи [4].

Університетський контекст групової роботи відрізняється підвищеними вимогами до автономії студентів і складністю навчальних завдань. Саме тому групова діяльність потребує чіткого педагогічного проєктування, що включає визначення цілей, структурування завдань і розподіл ролей між учасниками. За таких умов групова робота виступає не лише формою організації навчання, а й засобом розвитку академічних і соціальних компетентностей [4].

Ефективна організація групової роботи передбачає створення умов, за яких кожен студент усвідомлює власну роль і відповідальність у межах спільної діяльності. Розподіл ролей дозволяє уникнути пасивності окремих учасників, запобігти домінуванню окремих осіб та забезпечити рівномірну участь усіх членів групи в навчальному процесі.

Особливу увагу в організації групової роботи слід приділяти формуванню внутрішньої структури групи, що включає як функціональні, так і комунікативні ролі. Така структура сприяє підвищенню ефективності взаємодії та створює передумови для саморегуляції групової діяльності [3]. У цьому контексті лідер виступає ключовою фігурою, що поєднує організаційні та комунікативні аспекти групової роботи.

Лідер у навчальній групі не обов'язково виконує функції формального керівника. Його роль полягає передусім у координації спільної діяльності, підтримці конструктивної атмосфери та спрямуванні зусиль групи на досягнення навчальних цілей. Такий підхід дозволяє розглядати лідерство як динамічну функцію, що може змінюватися залежно від завдання та складу групи [3].

З позицій педагогіки вищої школи лідер виконує регулятивну та мотиваційну функції. Він сприяє організації обговорення, заохочує участь менш активних студентів і допомагає групі дотримуватися заданого темпу роботи. У такий спосіб лідерство виступає важливим чинником підтримки навчальної взаємодії та підвищення її результативності [6].

Незважаючи на автономний характер групової роботи, роль викладача залишається визначальною. Саме викладач створює умови для ефективної взаємодії, визначає критерії успішності групової діяльності та здійснює педагогічну медіацію у разі виникнення труднощів. Така медіація дозволяє поєднати самостійність студентів із необхідним рівнем педагогічного контролю [2].

Важливим аспектом педагогічного керування є також усвідомлений підхід до вибору або ротації лідера в групі. Надання студентам можливості виконувати лідерські функції сприяє розвитку відповідальності, рефлексивності та навичок самоорганізації, що є важливими складниками професійної підготовки у вищій школі [1].

Групова робота у вищій школі є ефективним засобом організації навчальної взаємодії за умови її педагогічно вмотивованого проєктування. Чіткий розподіл ролей і наявність лідера сприяють узгодженості дій учасників, підвищують відповідальність за спільний результат і забезпечують навчальну спрямованість групової діяльності.

Лідерство в навчальній групі доцільно розглядати як функціональний елемент, що підтримує комунікацію, регулює взаємодію та сприяє досягненню освітніх цілей. Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом різних моделей організації групової роботи та механізмів формування лідерських ролей у контексті університетського навчання.

Список використаних джерел:

1. Comoglio, M., & Cardoso, M. A. (1996). *Insegnare e apprendere in gruppo*. Roma: LAS.

2. Damiano, E. (2013). *La mediazione didattica*. Brescia: La Scuola.

3. Dörnyei, Z., & Murphey, T. (2003). *Group Dynamics in the Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.

4. Gillies, R. M. (2016). Cooperative learning: Review of research and practice. *Australian Journal of Teacher Education*, 41(3), 39–54.

5. Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (2014). Cooperative learning: Improving university instruction by basing practice on validated theory. *Journal on Excellence in College Teaching*, 25(3–4), 85–118.

6. Pellerey, M. (2010). *Competenze, motivazione e valutazione*. Roma: Carocci.